СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 291. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 15-го ГРУДНЯ 1949. No. 291. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 15, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

УРЯД ЗА ПОДВОЄННЯ СТАРЕЧОЇ ПЕНСІЇ

Вашингтон, 13 грудня. — Секретар праці, Морис Товбин, заявився за сто-відсоткову підвишку старечої пенсії у новім законопроєкті суспільного забезпечення, який має прийти під наради конгресу після Нового Року. Свої погляди висловив Товбин перед спільною конгресовою комісією, яка прослідкує ці справи. Він сказав, що старечі пенсії в приватних підприємствах не дають забезпечення, бо робітник не завжди працює в однім підприємстві аж до пізної старости, а крім того підприємець може збанкротувати. Збільшення старечих пенсій не принесе більших видатків урядові, бо на підставі теперішнього закону уряд додає до старечих пенсій півтора біліона долярів на підмогу осіб, яким пенсія не вистачає на життя. Пересічно до одного доляра пенсії уряд додає два дляри допомоги.

На підставі тепер обовязуючого закону пересічна пенсія робітника по 65 році життя виносить $25 для одієї особи, а це не вистачає на прожиток. Законопроєкт, який уже ухвалила палата репрезентантів, підносить пенсію на 70 відсотків. Це підносить пенсію до $44 пересічно, одначе й це не заспокоює життєвих вимог. На думку секретаря пара старших осіб потребує $125—$150 місячно на прожиток зогляду на життєві кошти, які зросли на 70 відсотків від часу заведення суспільного забезпечення в 1937 р. Тому секретар Товбин дораджує, щоб палата репрезентантів збільшила ще на 30 відсотків старечу пенсію у тому законопроєкті, який уже схвалила в минулому конгресі. Загальна думка така, що 9,-500,000 родин і 6,000,000 самітних осіб будуть користуватися суспільним забезпеченням.

ПРИЗНАННЯ ДЛЯ СЕКРЕТАРЯ ДЖАНСОНА ЗА ОЩАДНІСТЬ.

Вашингтон. — Громадська Комісія для підтримки доручень комісії Гувера в справі ощадностей в урядових видатках вручена секретареві оборони Луїсови Джансонові диплому з признанням за його приноровління до вказівок комісії. Комісія твердить, що Джансон щадить коло два біліони долярів річно у видатках на оборону. Джансон відповів, що признання не належиться йому особисто, тільки цілій групі людей, які співпрацюють з ним в департаменті оборони.

СЕНАТОР АЙВЕС ЗА ПРОВІКРУ ВОДНИХ ЗБІРНИКІВ.

Вашингтон. — Зорганізування федеральної комісії для наукових студій над зменшуванням стану води в муніципальних збірниках по цілій країні запропонував сен. Ирвинг Айвес. Ця думка зродилася в нього внаслідок алармуючих вістей про недостачу води в місті Ню Йорку.

Управа Ню Йорку поробила дуже точні пляни для уживання води громадянами. Один день в тижні, а саме в пятницю, оголошено „святом", а на ділі постом від води. Того дня не можна вживати води на голення, не можна купатися, не мити начиння аж до вечора, пити одну шклянку води менше, наляти води наперед до різних начинь, щоб не вживати просто водного проводу, точно закручувати закрутки.

ДОБРОДІЙНІ ДАРИ РАКЕФЕЛЕРА ДОСЯГНУЛИ БІЛІОНА.

Ню Йорк. — Останній дарунок Джана Ракефелера Мол., у висоті $2,000,000 на збудування і складення научної програми Памяткового Шпиталю виказує, що впродовж останнього півтора року його дари на добродійні цілі виносять $11,000,000. Обчислення деяких людей над жертвенністю старшого й молодшого Ракефелерів виявили, що сума всіх дарів і жертв на найрізнородніші цілі досягає цифри цілого біліона долярів. Небіжчик Джан Д. Ракефелер Старший, який помер в 1937 р. роздав був понад $530,000,000 на гуманітарні цілі, а його син, Джан Д. Р. Молодший, роздав досі $219,176,000. Крім них поробили різні дари й записи на добродійні цілі ще інші члени родини. Ракефелер доробився маєтку на нафті.

ЧОТИРНАДЦЯТЬ „СКРІНІНГІВ" ДЛЯ ДЕПІСТІВ.

Ню Йорк. — Представники провідних релігійних організацій зібралися в будинку Емпайр Стейт Билдинг для придумання спільної акції за поширення закону про іміграцію. Вони застановлялися над закидам сенатора Каррана, що між новими імігрантами зі скитальщини приїздять теж і підривні особи. Учасники нарад ствердили, що теперішні імігранти переходять 14 скрінінгів (провірок), заки дістануть дозвіл на вїзд в Америку і це повинно бути вистачальне для забезпеки перед допущенням підривних елементів. На цій підставі представники релігійних груп прийшли до висновку, що новий іміграційний закон не буде мати перешкод, які досі ставлять його противники.

БРИДЖЕС БУВ ЧЛЕНОМ КРАЄВОГО КОМІТЕТУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

Сан Франсиско. — У процесі проти Гері Бриджеса, провідника юнії докових робітників, складав свідоцтво колишній комуніст і член Краєвого Комітету Комуністичної Партії Америки, Маннинг Р. Джансон, з Ню Йорку. Він виявив, що на конвенції в 1936. р. в Ню Йорку Бриджес був теж вибраний до управи Комуністичної партії, але під іменем Россі. Це перший раз уряд поставив свідка на доказ, що Бриджес не тільки був комуністом, але й брав участь у вирішуванні комуністичної політики. Тому, що він заперечив під присягою наче б він був членом Комуністичної партії, уряд обвинуватив його в кривоприсязі й притягнув до суду. Джансон сказав про себе, що він покинув комуністів, бо вони ведуть політику виключно в інтересі Москви, й на шкоду Америки. Складаючи слідство, Джансон виявив, як складається наперед ліста кандидатів на членів Краєвого Комітету Комуністичної партії. Їх надсилають регіональні комуністичні обганізації до Політбюра в Ню Йорку, а опісля того їх імена предкладається конвенції.

ЗАКОРДОННІ СПРАВИ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ В НАСТУПНОМУ КОНГРЕСІ

Вашингтон, 13 грудня. — У противенстві до недавніх сподівань наступний конгрес, який збереться на наради 3 січня, мусітиме присвятити більше часу на закордонні справи. Одні з них це недокінчені справи з попереднього конгресу, інші зовсім нові. З недокінченних згадують: Третю річну рату для Адміністрації Економічної Кооперації; другу рату на мілітарну допомогу закордонним державам; четверту рату для допомоги Туреччині й Греції; першу рату для рятунку Кореї; першу рату на виповнення Точки Четвертої з інавгураційної промови президента; одобрення постійного чартеру міжнародної торговельної організації; швидку ратифікацію договору в справі народовбивства, випрацьованого в Обєднаних Державах; злібералізування Акту Переміщених Осіб.

Нові справи, якими мав би зайнятися конгрес, такі: Відношення до комуністичного режиму в Китаю; економічна допомога азійським державам, передусім Індонезії, на зразках Пляну Маршала; умова про атомову енергію з Великобританією й Канадою; вкінчення военного стану з Західною Німеччиною; мировий договір з Японією.

ПОЛЬСЬКА КОРАБЕЛЬНА ЛІНІЯ НА УСЛУГАХ СОВЄТСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ

Вашингтон. — Сенатська правнича підкомісія покінчила слідство над радіо-програмами польського корабельного підприємства Ґдиня-Амеріка Лайн і прийшла до висновку, що це є закрита пропаганда совєтського комунізму під заслоною культурних програм для американських поляків.

КОНҐРЕСОВА ПІДКОМІСІЯ ПРОТИ ЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ

Вашингтон. — підкомісія палати репрезентантів, яка щойно повернулася зі студій над можливістю поновного зброєння Німеччини, одноголосно заявилася проти того. У праці підкомісії беруть участь конгресмени: Джейкоб К. Джевитс, Тамес Ґордон, Джозеф Пфайфер і Клемент Заблоцкі.

КОСТОВ В КІНЦЕВОМУ СЛОВІ ЗНОВУ ЗАПЕРЕЧУЄ СВОЮ ВИНУ.

Софія, Болгарія, 14. грудня. — Відомий лідер болгарських комуністів Траічо Костов, суджений тепер під закидом „зради" і „змови" з Тітом проти Москви, вчора в своєму кінцевому слові знову заперечив закидувані йому провини, заявляючи, що він „ніколи не був поліційним агентом, ніколи не був імперіялістичним шпигуном і завжди мав респект до Совєтського Союзу". Прокуратор домагається для Костова та для його десятьох співобвинувачених кари смерти.

ПРИГАДКА ДЛЯ НОВИХ ІМІҐРАНТІВ

Филаделфія, 14. грудня. — ЗУАДКомітет пригадує всім новим імігрантам, які приїхали на підставі Акту Д.П. з 1948 року, їх обов'язок зголошення до Комісії Переміщених Осіб у Вашингтоні. Закон, на підставі якого вони приїхали до цеї країни, постановляє, що вони повинні зголошуватись до Комісії Д.П. у Вашинґтоні протягом двох років після приїзду впродовж 15 останніх днів перед першим днем січня і липня. Тим самим, всі нові імігранти, без огляду через який Комітет вони приїхали, повинні виконати цей свій законний обов'язок зголошення протягом найближчих двох тижнів перед Новим Роком. Зголошуватись треба на окремих урядових формулярах, що їх можна одержави в ЗУАДКомітеті та інших переселенчих агенціях або в місцевих Іміґраційних Бюрах.

ПРЕДСТАВНИК З. У. А. Д. К. В ЕВРОПІ ВІДПОВІДАЄ НА НЕСЛУШНІ ЗАКИДИ

АДВ. Р. СМУК ОПРОКИДУЄ ТВЕРДЖЕННЯ „УКРАЇНЦЯ-ЧАСУ" ПРО „ВАЖКУ ПЕРЕСЕЛЕНЧУ ПОРАЗКУ"

Тижневик „Українець-Час", що появляється в Парижі, від деякого часу друкує підписані псевдонімами статті з гострою критикою місії ЗУАДКомітету в Европі та її централі в Америці. З кінцем жовтня та газета надрукувала довгу статтю про „Важку переселенчу поразку", в якій подається всілякі суперечні дані про ведення та дотеперішні висліди переселенчої акції, видвигаючи цілий ряд докорів ЗУАДКомітетові та його місії в Европі, як теж проти цілого американсько-українського загалу. У відповідь на це керівник европейської місії ЗУАДКомітету, адв. Роман Смук, надрукував в останньому в кількох українських газетах в Европі відповідні вияснення, в яких фактами не тільки опрокидує критичні твердження „Українця-Часу", але й доказує злу волю редакції, подиктовану, правдоподібно, політично-партійними мотивами. У відповіді адв. Смука м.і. читаємо: „Автор (критичної статті в паризькій газеті) трохи поспішився подати вже тепер підсумки еміграційної акції ЗУАДК-у. Він пише, що пів року тому „Українець" писав: „Ледви чи натягнемо до літа 1950 р. більше ніж 10,000 переселенців до ЗДА", хоча сам признається вже через кілька рядків, що до початку жовтня 1949 виїхало до ЗДА через ЗУАДК 10,353 українців". І далі пише: „Це рівно 5% з 205,000 американської квоти, це вже не сірий кінець, це катастрофа". Одне лише забув автор додати — пише у відповідь адв. Смук — чи свідомо цього не зробив, що переселенча акція досі ще не закінчена, що на той час ще й половина квоти не виїхала з Европи... Отже за „катастрофу" вважає автор факт, що до жовтня 1949 року переселено таку кількість українців, яку згідно з його обчисленням треба було переселити щойно до літа 1950 р." Адв. Смук в дальшому пункт за пунктом в подібний спосіб опрокидує твердження і закиди „Українця-Часу" проти ЗУАДКомітету та американсько-українського громадянства, підкреслюючи його великі зусилля для рятування українських скитальців та чималі успіхи в тій праці, які так високо оцінює загал скитальців, але яких не хочуть признати деякі засліплені партійною чи особистою ненавистю газети на европейському і американському континентах, діючи виразно на шкоду дальшому переселенні.

ПОМЕР О. МІТРАТ МОНСІНІОР А. ЛОТОВИЧ

Бруклин, Н. Й.; 14. грудня. — Вчора, у вівторок, 13. грудня, помер тут після полудня в шпиталі св. Катерини на передмісті Бушвик о. Антін Лотович, апостольський протонотарій, монсініор, генеральний вікарій української католицької дієцезії в Злучених Державах і парох місцевої церкви Зіслання Св. Духа. Покійний народився в 1882 році в Тернополі, де й закінчив середню освіту. Богословські студії закінчив у Львові, де в 1908 році був висвячений митрополитом Андрієм Шептицьким. Довший час був сотрудником в бережанських Конюхах і в 1911 році, на заклик першого тут українського катол. єпископа Сотера Ортинського, приїхав до Злучених Держав, душпастирюючи по черзі в Едвардсвил, Монессен, Алден Стейшен, Скрентон і Алентавн в Пенсилвенії та у Вунсакет в Ровд Айленд, а перед двадцяти роками зайняв парафію в Брукліні. Покійний брав активну участь в церковному і громадському житті, та побудував шість церков. Був членом УНСоюзу, відділ 310, та інших товариств. Після смерти дружини в 1943 році Покійний втратив свою попередню енергію. З найближчої рідні Покійного залишились син Мирослав і дочка Олена, замужна Роґґлс, та брат, о. сов. Володимир, парох в Джерзі Сити, братова і братаничі. Помер після операції на недугу нирок. Тлінні останки покійного лежать сьогодні в парафіяльнім домі при 160 Норт 5-та Стріта в Брукліні. В четвер ввечорі будуть перенесені до місцевої церкви, де в год. 7-мій будуть відправлені обрядові урочистості. Похоронні обряди почнуться в п'ятницю в год. 10-тій рано Службою Божою, яку відправить єпископ кир Константин, і опісля остання дорога на цвинтар св. Івана.

ЗАПОВІДАЮТЬ БРИТАНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ.

Лондон, 14 грудня. — Протягом цього тижня до Лондону приїде мала група фінансових і господарських спеціялістів зі Західної Німеччини та почне вступні переговори з представниками британського господарства для поширення і полекшення торговельних стосунків між обома країнами.

ІЗРАЇЛЬ ПРИСПІШУЄ ПЕРЕНЕСЕННЯ СТОЛИЦІ ДО ЄРУСАЛИМУ

Тель Авів, Ізраїль, 14 грудня. — У відповідь на останнє рішення Генеральної Асамблеї ОН в справі інтернаціоналізації Єрусалиму та всупереч опінії християнського світу, уряд Ізраїля заповів вчора в парляменті заходи для приспішення переносу до того міста свого осідку. Чергове засідання парляменту в дні 26-го грудня вже мало б відбутися в Єрусалимі. Ізраїльський уряд в своєму проголошенні старанно оминав слово „столиця", але з цілого повідомлення та з інших заяв виходить недвозначно, що Ізраїль вже думає про Єрусалим як про свою столицю. Резолюцію в цій справі парлямент прийняв без дискусії, демонструючи в той спосіб перед світом своє рішення. Тільки два дні тому американський дипломатичний представник неформально остерігав уряд Ізраїля, подібно як і уряд Йордану, щоб ці країни пошанували рішення Генеральної Асамблеї та здержалися від будь-якої акції в справі Єрусалиму, рахуючись з усіми міжнародними комплікаціями, які могли б з того виникнути. Ізраїльський премієр, заповідаючи рішення уряду щодо Єрусалиму, дав ще раз запевнення, що Ізраїль шануватиме міжнародне заінтересування святими місцями та запевнить вільний доступ до них, але теж жиди не можуть зректися своїх історичних прав до того біблійного міста. Він висловив надію, що ОН „поправлять свою помилку" щодо рішення в справі інтернаціоналізації Єрусалиму.

ПРОТЕКТОРОТНА РАДА ПРИСПІШУЄ ЗАХОДИ ДЛЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЄРУСАЛИМУ.

Лейк Соксес, 14 грудня. — Протекторатна Рада Об'єднаних Націй відкинула вчора американсько-британську пропозицію для відложення конкретних заходів щодо встановлення міжнародного режиму та великою більшістю голосів рішила почати безпосередню підготовку для переведення в життя резолюції Генеральної Асамблеї під цим оглядом. Дальші засіданні Ради в тій справі будуть таємні, а з поінформованих кол заявляють, що Рада робить ще останні зусилля для встановлення таких компромісових форм інтернаціоналізації того міста, що були б сприємливі для обох безпосередньо в цьому заінтересованих країн, Ізраїля і Йордану.

ДВА НОВІ СОВЄТСЬКІ ВЕТА В РАДІ БЕЗПЕКИ ПРОТИ ІНДОНЕЗІЇ.

Лейк Соксес, 14 грудня. — Совєтський Союз вчора в Раді Безпеки знову надужив два рази свого великодержавного права спротиву, тим разом проти досягненого недавно в Газі порозуміння щодо проголошення суверенности Злучених Держав Індонезії. Це вже було 42-ге і 43-тє совєтське вето в Раді. Перше з вчорашніх вет було проти канадійської резолюції, в якій Рада висловлює своє вдовілля та вітає досягнене в Гаазі порозуміння, а друге вето було проти резолюції в справі поступової ліквідації міжнародної Індонезької комісії, як зайвої після проголошення самостійности країни.

ІТАЛІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ПРИПИНЕННЯ БЕЗПОРЯДКІВ В ЕРІТРЕЇ.

Лондон, 14 грудня. — Італійський уряд звернувся окремими нотами до урядів Британії, Злучених Держав і Франції, домагаючись заходів для припинення тубильчих заворушень в Ерітреї, кінцеве вирішення долі якої відложено до чергової сесії Генеральної Асамблеї. Розрухи почалися власне у зв'язку з таким рішенням Об'єднаних Націй та мають проти-італійський характер. В тягу тих розрухів тубильці вбили вже 22 італійців. Ерітрея була до війни італійською колонією, а після розбиття і капітуляції італійської армії, адміністрацію тої країни перебрали британські війська.

СОВЄТСЬКІ СПЕКУЛЯЦІЇ З ДОМАГАННЯМИ ДО АВСТРІЇ.

Відень, 14 грудня.—Австрійський канцлер Леопольд Фіґль мав вчора розмову зі совєтським високим комісарем та продовжуватиме її сьогодні з його заступником в справі совєтських домагань до Австрії щодо покриття окупаційних коштів. Полагодження цеї справи Совєти поставили як передумову дальших чотиродержавних переговорів в справі мирового договору з Австрією. В західних колах вважається ці совєтські домагання спекуляцією на продовжування в безконечність окупаційного положення в тій країні та задержання там совєтських військ.

СТРАЙК ЕЛЕКТРОТЕХНІКІВ В ЛОНДОНІ.

Лондон, 14 грудня. — Британській столиці загрожує відоме з часів війни притемнення внаслідок швидкого поширювання страйку робітників електрифікації, недавно націоналізованої. Уряд проголосив страйк беззаконним та використовує армію і моряків для вдержання і нормального продовжування цеї важливої господарської ділянки.

КОМУНІСТИЧНІ САБОТАЖІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ОБОРОНИ.

Париж, 14 грудня. — Комуністичний провід опанованої ним Генеральної Конфедерації Праці звернувся зі закликом до робітників, залізничників і моряків, щоби вони відмовлялися продукувати або перевозити военний матеріял. Заклик стоїть у зв'язку з недавнім рішенням Комінформу про саботаж всіх оборонних заходів країн Атлантійського Пакту.

НОВІ ЖЕРТВИ КОМУНІСТИЧНОГО ТЕРОРУ В РУМУНІЇ.

Букарешт, 14 грудня.— Вчора тут офіціяльно повідомлено про розстріл трьох дальших румунів, засуджених на смерть під закидом шпигунства з користь Америки. Розстріляно одного полковника, одного майора й одного столичного актора.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГАЗЕТНІ ТРУДНОЩІ

Ми вже багато разів самі писали про недомагання нашого часопису, чи взагалі української преси в Америці. Тому і не дивуємось, коли інші критикують нас, особливо коли ті критичні завваги видвигають наші рідні, які щойно прибули до Америки. Для нас це природне явище і треба було б навіть журитись, коли б цього не було. Бо ми переконані, що при допомозі свіжих сил, які глибоко відчувають потребу доброї української преси і бодай одного репрезентативного українського щоденника в Америці, згодом нам таки пощастить досягнути такого, що вже задоволить нас усіх.

Та це легко не прийде! Кожний наш дотеперішній поступ здобували ми в нашому національному і культурному житті теж і на американському ґрунті тільки великим трудом. Не інакше буде з новим поступом, не зважаючи на поважне число нових культурних і патріотичних сил, якими збагатилась наша спільнота останніми роками. Нашим новим силам треба знати, що коли наше життя в Америці не має такого розмаху, як воно його мало на рідній землі, чи навіть у скитальчих таборах в Німеччині, то на це є серіозні причини. Це відноситься теж і до української газети, української книжки, українського театру і т. п. Деякі з нових наших іміґрантів вважають, що це тільки ми, американські українці, остаємо позаду інших етнічних груп. Вони, наприклад, пишуть, як добре редаґована польська преса в порівнанні з українською. Але при цьому не беруть до уваги, що поляків в Америці нараховується 5 до 6 мільйонів. Не знаємо, чи так є, але це певне, що в такому Шікаґо є їх більше, ніж у Варшаві. Є, отже, для кого видавати часописи і є кому читати, бо подібних міст є більше. Проте, як ми вже нераз писали, польські часописи в Америці, які проіснували по 50 і більше років, почали так нагло зникати, що преса, яка ще залишилась, вдарила на тривогу. Провалювались навіть часописи, що їх перед другою війною почали видавати з грубим закладовим капіталом і найкращими, теж і з Польщі спровадженими редакторськими силами. Знову ті газети, що залишились, натрапляють на такі самі і подібні труднощі, з якими доводиться змагатися українській пресі. Поляки, що тепер прибувають з Европи, критикують їх мабуть в подібний спосіб, як критикують українську пресу б. українські скитальці. Інакше не мав би потреби про це заговорити довголітній редактор нюйорської газети „Нови Сьвят", яку вважають американські поляки найкраще редаґованою з усіх тут видаваних польських газет. Отже цей редактор (П. П. Йоллес) в тій газеті з 12-го грудня відзивається до „ґрінґорнів", себто до „найновіших читачів", рекомендуючи їм терпеливість в критиці, заки вони познайомляться з відносинами і зрозуміють, чому треба віддавати чимало місця „льокальним справам", деяким особам-діячам, чому введено деякі „рубрики" в газеті, а навіть, чому є „такий а не інший стиль редакції". Згодом, пише цей редактор, новий читач „звикне навіть до Тарзана", а ще пізніше до „напрямних газети, її атмосфери та клімату". Новий читач — пишеться там далі — може не знайде в цій газеті „новин про сварні", до яких звик; може „щось дразнить, а може й заболить", читаючи ту нову газету, але згодом він пізнає, що то його „рідний часопис, вільний і поступовий". Тому, не зрікаючись свого права критики, радить читати цей часопис „терпеливо, спокійно" та намагатися „зрозуміти, в яких важких обставинах є редаґована рідна газета на чужині". Тоді щойно новий читач добачить „те добре, що є в тій газеті, її ясну думку, глибоке серце, тепло і щирість...".

Стверджуємо з приємністю, що є багато, дуже багато нових читачів „Свободи", що якраз так до неї й відносяться.

Вороги власного здоровя

На зїзді Американського Медичного Товариства який відбувся минулого тижня у Вашингтоні, радили лікарі між ін. теж над зарадою недугам, які походять з надуживання цивілізації. Газетні репортери зажартували собі в такий спосіб, що мовляв — лікарі хочуть записувати менше „цивілізації" як лік на деякі хронічні недуги. Лікарі приходили теж і до такого висновку, що „соціялізація медицини", як вони називають плян през. Трумана щодо суспільної забезпеки здоровя, може нанести їм згодом не меншу шкоду від тої, якої вже нині зазнають їхні пацієнти ізза надуживання найновіших засобів лікування, у яких специялістами являються не розреклямовані специялісти, а пересічні сільські лікарі-практики. Між ними звернув на себе увагу на медичнім зїзді 84-річній д-р Анді Голл, з місцевости Мавнт Вернон, у стейті Ілиной, який упродовж своєї лікарської карієри допоміг народинам 3,000 дітей. Він, як і його співтоварищі, вказуючи на змеханізування цивілізації, давали за приклад підготову жінок до материнства.

Спостереження в цій справі такі: дівчат чи молодих жінок приспособлюється дуже дбайливо до різних професійних занять, щоб заробити гроші, а не звертається належної уваги на їхнє найважніше покликання: бути матерями. Коли вони працюють в бюрах чи в фабриках, їм постійно звертають увагу на точність і досконалість у праці. Коли прийде на світ перша дитина бюрової секретарки, крамничної продавчині, бібліотекарки чи фабричної робітниці, тоді на дитину глядять як на бюрове знаряддя, яке треба втримати і направити так, як напр. направляється машину до писання. Маму вважається теж за машину. Дитині й матері приписується кількість калорій, означується точно години, коли треба давати молоко з пляшки, як міряти здоровя дитини її періодичним важенням, точно вважається на приписані години для спання іт.п.

Друге спостереження: Важко хворих людей виліковують з їхньої недуги, а потім залишають їх їхній долі у шпиталях. Коли б їм хтось пригадав, як вони мають відзискати силу рук чи ніг чи інших членів тіла через належне вживання і вправу, вони швидко вийшли б зі шпиталю і через перебування на дворі привчались би до нового життя. Міжтим залишення виздоровників у шпиталі переміняє їх на постійних інвалідів.

Ще гірше буває з людьми, які зазнали покалічень або потовчень по фабриках та заводах. Такі люди зправила здаються на чужу допомогу підчас недуги. У першу чергу вони пробують дістати найбільшу нагороду чи найдовшу компензацію за неспосібність до праці і використують ці підмоги, щоб якнайдовше бути хворими. Вони вірять, що лікар та обезпеченева установа мусять привернути їм здоровя і поставити на ноги. Вони стараються якнайменше дбати за себе, попадають в різні недуги з причини безділля й ослаблюють свій організм. Наслідок такий, що вони мусять бути здані на чужу ласку і стають тягарем для громадянства, а прецінь навіть таких, що мають поломані ноги або інші частини тіла можна лікувати психологічно.

Та коли йдеться про фізичні недуги з причини психічних настроїв, то стверджено, напр., що 40 відсотків хронічного розвільнення шлунка має свою причину в нервозності. Маринар, який перебув два роки на Південнім Пацифіку позбувся хронічного розвільнення шлунка. Як вернув домів і йому почали батьки безупинно докоряти, його недуга відновилася. Щоб прийти наново до здоровя, він вдруге зголосився як доброволець до служби в маринарці.

Епілепти дістають нападів теж у приступі нервозности. Цю недугу можна вилікувати спокійним життям і психологічними засобами. Говорили лікарі теж і про розславлені тепер чудо-ліки проти перестуди і висловилися про це скептично. Кажуть, що найкращий лік проти катару й перестуди є таки спочинок в ліжку. Маючи на увазі різні модерні пиґулки вважають старе лікування через випиття чарки горілки за більше успішне. Коли діти дістають воніти, то мала пляшка „кока-колі" є найуспішніша. Про такі ліки, як пенисилина або стрептомицина лікарі висловлювались з найбільшим признанням. Багато говорили теж про те, як то контроля нервів може причинитися до видужання.

Одначе загальне переконання лікарів є таки таке, що пацієнти самі не хочуть лікуватися і не хочуть бути здоровими. Вони думають, що лікар повинен бути чудотворцем.

Коли йдеться про надуживання цивілізації для здоровя чи життя, лікарський зїзд звернув пильну увагу на спустошення атомової бомби і завважав, що наша країна занедбала приготовити цивільну оборону.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Це почалося з України...

Призначення советського маршала Костянтина Рокосовського на уряд військового міністра Польщі та вступ його в склад Центрального Комітету Польської Комуністичної Партії, з одночасним виключенням із того комітету та з уряду польських національно настроєних комуністів (Ґомулка) може дивувати в світі не одного політичного діяча чи журналіста. Нас — українців — цими новими московськими маскарадами не здивуєш. Ми переживали ці трагедо-комедії вже від самого початку нашої боротьби проти московського большевицького імперіялізму. Пригадаймо факти:

В грудні 1917 року російська „Рада народних комісарів" під проводом Леніна оголосила війну Українській Народній Республіці і послала на Україну свою „червону ґвардію". „Ґвардія" складалася з добровольців із Московщини, що йшли на Україну по хліб. Але — для пропаганди — говорилося й писалося, що російське комуністичне військо йде „визволяти Україну від капіталістів". Командували тим советським військом теж росіяни. Правда, для декорації взяли російські комуністи до себе збаламученого сина славного українського письменника М. Коцюбинського — Юрка; Також військовим комісаром Української Советської Республіки поставлено українця Василя Шахрая. Але на ділі вся влада була в руках полковника Муравйова та старого большевика Антонова. Цьому Антонову, що мав українське прізвище — Овсієнко — порадив Ленін відновити родове ім'я: так появився „главковерх" Антонов-Овсієнко...

1919 року Москва вдруге послала своє військо здобувати Україну. Треба було Ленінові дати українцям „голову уряду Советської України". Сказано — зроблено. Він кличе до себе румунського комуніста, Християна Раковського і каже йому готуватися до виїзду на Україну в ролі „українського прем'єра".

„Змилуйтеся", казав Раковський до Леніна, „та ж я не маю ніякого відношення до України! Я ж румун..."

— Нічого, — заспокоював Раковського з хитрою усмішкою Ленін: — Пригадайте, чи не маєте якоїсь бабки-українки..."

Цей цинізм переконав Раковського, і він прийняв пропозицію Леніна. Пізніше, коли вдалося Москві кров'ю і голодом приборкати непокірну Україну, потреба в маскуванні зменшилася. Після кривавої чистки „націонал-комуністів" на Україні 1933 року (Хвильовий, Скрипник і тисячі інших) Москва вже спокійно і явно володіє через своїх Хрущових на Україні, і вої мусять дякувати „великому Сталінові" та прославляти „старшого брата" — російський народ. Також російському язикові — „мові Леніна" приділено почесне місце в Україні, а мову українську поставлено на задній плян.

Проголошена „незалежна советська Україна" уважається „нероздільною частиною Советського Союзу". Хто мав би іншу думку, мусить знати, що за такий „ухил" буде тяжко відповідати перед Москвою.

Те, що сталося в Україні від 1919-1920 рр., прискореним темпом проходять тепер держави - „сателіти". Естонія, Литва, Латвія, Польща, Румунія, Чехословаччина, Угорщина, Болгарія, Східна Німеччина. Всюди на чолі урядів цих країн Москва ставить вірних собі комуністів. Коли ж не вистачає вірних між тубильцями, Сталін посилає просто росіян, яким наказує відшукати між предками відповідну „бабку". Так до влади в Варшаві прийшов і маршал Рокосовський. Замість советської уніформи надів польську і цим „ощасливив" польський народ. Очевидно, це повториться і в інших державах-сателітах. Українці, що це пережили на собі, можуть передповісти все до подробиць.

С. А.

„УКРАЇНА І ЇЇ НАРІД"

ЦІННИЙ ВКЛАД В РОЗЯСНЮВАЛЬНУ ЛІТЕРАТУРУ.

В обличчі напруженої світової ситуації, в добу „холодної війни" і атомових дослідів, що неодмінно доведуть до вибуху нового світового, цим разом вирішального, збройного конфлікту між Сходом і Заходом — справа пропаганди української справи, зокрема розяснення Заходові проблем Сходу Европи, мають першорядне значення. Радіти тому треба, що наші політичні організації, наукові та культурні установи і поодинокі громадяни цій справі щораз більше і більше присвячують уваги та щораз більше вкладають зусиль до розроблення та розгорення питань звязаних із проблемою України.

В зустрічі із визначними політиками та громадськими і культурними діячами, зокрема із журналістами англо-саського світу, кожного українця разить брак їхньої орієнтації та поінформованости в проблемах Сходу Европи, зокрема України. Читаючи, напр., американські публікації та газетні статті, мало коли можна зустріти правильну оцінку української справи в світовому аспекті. В більшості ми не бачимо в них цього знання цих питань, якого хотіли б сподіватися; в більшості з них — Україна, це провінція Росії, а український нарід, якщо не вітка „великого російського народу", то нарід з антисемітським наставленням, нарід колябораитів тощо. Про таку опінію для українців дбають темні сили, що з душі і серця ненавидять усе українське. А маючи більше впливів і більші фінасові засоби — все ще свобідно поширюють на Заході, а особливо в Америці, ці неправильні і кривдячі думки про Україну і український нарід.

Ще треба багато часу, щоб кожний сірий громадянин в західніх, зокрема, американських державах правильно орієнтувався в цих питаннях. На це, щоб світові відкрилися очі, треба буде немалих фінансових засобів і ще більше праці. Дотеперішня праця українських політичних, громадських, культурних установ та поодиноких громадян все ж дає щораз кращі наслідки. Українська справа знаходить серед політиків Заходу і журналістів щораз більше зацікавлення, що в великій мірі слід приписати найбільш переконливому фактові про гін українців до власної держави — рейдам УПА на Захід. В низці випадків ми мали нагоду переконатися, що студії української проблеми починали західні політики та журналісти з хвилиною зустрічі із вістями про героїчну боротьбу УПА.

І для цього треба бути підготованим. Треба мати видання джерельного характеру, видання редаговані і написані авторитетними науковцями і вченими, настільні книги та атляси України та про Україну, її минуле, сучасне і майбутнє.

І хоч в цій ділянці зроблено вже немало, нова книга в англійській мові „Україна і її нарід" ("Ukraine and its People") зредагована проф. д-р І. Мірчуком, при тісній співпраці проф. УВУ д-ра Кубійовича, проф. УВУ д-ра Кузелі, проф. Манітобського Університету д-ра Я. Рудницького, та професорів і науковців — д-ра М. Антоновича, В. Садовського, дипл. інж. Д. Димінського, — видана Українським Вільним Університетом в Мюнхені при фінансовій допомозі ЗУАДК — має першорядне значення.

Книга обговорює в систематичній формі всі проблеми звязані з Україною; її політичним, культурним, церковним, географічним, економічним станом, ілюструє ці питання мапами, діяграмами та статистичними таблицями. В передмові до книги проф. І. Мірчук, її редактор і співавтор, пише, що цю книгу яка англійському читачеві дасть загальні інформації про Україну, можна назвати „енциклопедією в мініятурі". В передмові редактор книги складає подяку проф. Колумбійсгкого Університету К. Манінґові, що написав для книги окремий розділ п. н. „Українці і англосаський світ".

„Україна і її нарід" інформує англійського читача про розвиток української справи до 1939 року, а в додатку подає спольщені та зросійщені назви українських місцевостей, рік та морів із їхньою правильною вимовою. Старанно опрацьований покащик імен та назв доповнює книгу.

Нова книга про Україну в англійській мові виконає своє завдання, треба тільки подбати, щоб вона дійшла до рук тих, які мають будьякий сто-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

9)

ҐЕН. О. ЗАГРОДСЬКИЙ ВІТАЄ КОНҐРЕС ВІД УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ

Привітання Конґресові від новоствореного в Злучених Державах Об'єднання б. Вояків Українців та від українських комбатантів взагалі склав ґен. О. Загродський. Вітаючи Конґрес та бажаючи йому успіхів, він палкими словами дякував американським українцям за їхню дотеперішню допомогу у визвольних змаганнях України, зокрема за їх допомогу інвалідам української визвольної війни. Багато з колишніх українських вояків опинилося тепер на вільній американській землі і вони створили своє Об'єднання, щоб зорганізовано включитися в місцеве громадське життя американських українців та разом з ними посилити нашу допомогу Рідному Краєві, що стоїть в затяжній боротьбі проти грізного московсько-советського ворога людства. Новою надією в цій українській боротьбі є створена на еміґрації Українська Національна Рада і бесідник переконаний, що спільними зусиллями і жертвами українському народові пощастить перемогти в цій нерівній боротьбі та досягнути свою мету: Самостійну Соборону Українську Державу.

На цьому закінчено першу частину привітів та приступлено до чергової точки програми.

XVI. РЕФЕРАТИ

Цикль доповідей на Четвертому Конґресі Американських Українців започаткував

Д-Р ЛУКА МИШУГА: АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ І ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Трагедія України вже нераз заставляла нас, американських українців, бути і радити в Вашинґтоні. Теж нераз бували ми вже в Мавнт Вернон і складали вінці на гробі Джорджа Вашинґтона. Нераз споглядали там на зелені гори і широкий Потомак та думали одночасно про Тарасову могилу над Дніпром і те все, що об'єднує двох великих Батьків американського й українського народів: Вашинґтона і Шевченка.

Чи могло бути інакше?

Тому 55 років був у Вашинґтоні о. Григорій Грушка, перший редактор „Свободи", щоб шукати поради в наших справах. Про цей свій побут у Вашинґтоні він написав таке:

„Оглядаючи Капітоль, я став говорити зо старенським ніґром, котрий мав 80 років і замітав сходи Капітолю. Старенький сказав мені, що він чується дуже щасливим замітати сходи храму свободи, бо сьогодні він та його внуки є вільними. Чуючи ті слова старенького ніґра, я почув біль під серцем і, обернувшись на бік, обтер сльози і подумав собі: Боже, Боже! Чи доживу я літ того ніґра і чи побачу я Україну свобідною? Ах, тоді я сходи її Капітолю вмивав би гарячими від радости слізми".

Чи з подібними почуваннями не споглядаємо сьогодні теж і ми на цей Капітоль, де важиться доля уже не тільки Злучених Держав, але й цілого світу, в тому і України?

Перші українські іміґранти не могли багато зробити для України, бо всю їхню енергію з'їдала боротьба за їх власне національне існування та за їх церкву. Навіть довголітня боротьба американських українців за самостійний греко-католицький єпископат була на ділі боротьбою не тільки за своє церковне право, але теж і національне. Старим піонірам, що без ніякої допомоги видержували тут десятками років довгу і завзяту боротьбу за своє національне „Я" і не розплились по російських церквах чи польських та словацьких костелах, треба сьогодні завдячувати те, що нова українська іміґрація має до кого в Америці прибувати, бо інакше була б застала тут тільки таких виходців з України, що є і на цій вільній землі найгіршими ворогами змагань українського народу до волі, соборности і самостійности.

В перших десятках років існування американсько-української іміґрації американський українець щадив буквально кожний цент і заощаджений так гріш висилав до старого краю, щоб викупити ґрунт чи віддовжити хату, а потім, щоб свою дитину до вищих шкіл післати. Таким чином Українська Нація дістала багато вихованих за зароблені тут гроші інтелігентних сил, адвокатів, учителів, священиків, що відзначились у суспільній праці й в боротьбі за волю України. Американський українець, що кидав визов лихій долі й покидав улюблену рідну стріху в святому переконанні, що до неї скоро поверне як справжній господар, мав уже з природи, бунтуючись проти лиха, нахил до активізму і допомоги тому всьому, що цей активізм тут і в старім краю побуджує. Зрозумівши, що він тільки власними силами може врятувати власну хату і своє поле, американський українець скоро почав розуміти, що й ввесь український нарід може врятувати себе тільки своїми власними силами і жертвами. Тому почав слати з Америки пожертви, спершу тільки на церкви по рідних селах, а згодом на читальні, кооперативи, народні доми, Рідну Школу тощо.

Перші українські іміґранти в Америці, що звичайно прибували в такі оселі, де жили поляки, які на багато років скорше від них прибули, щоб знайти роботу і притулок, мусіли громадно вписуватись до польського костела й першої польської братської організації та оплачувати польську газету. Якраз тоді йшла між американськими поляками широка дискусія на тему рятування Польщі й горою були ті, які голосили, що тільки революційне виховання може спасти Польщу. Але до тої Польщі враховували поляки теж і Лемківщину... Цього хоч неграмотний й лихом прибитий перший український іміґрант-лемко дуже не любив. Боліло його, коли йому читали, що в статуті тої організації, до якої він приступив, було, що „як жити, то для Польщі, а як терпіти і вмирати, то за Польщу". Випадало б і йому так терпіти. Йому здавалось, що він уже терпить, але терпить за свою Лемківщину, де його хата. Та скоро він пізнав, що терпіти — то ще замало. Виглядає, що ще чогось треба. Відповіддю на це стали такі кличі, що їх тому 46 років поширювано між американськими українцями:

(Продовження на стор. 4-тій)

ЗАКЛИК
ДО АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Від 1945 року в Европі серед незвичайно тяжких еміграційних умов провадить свої агенди українська червонохресна організація під назвою **Українська Санітарно-Харитативна Служба** (Скорочено: УСХС) з осідком своєї централі в Мінхені.

За 4 роки свого існування УСХС проробила величезну роботу, простягаючи опіку над українськими скитальськими осередками в усіх трьох зонах Німеччини та сусідніх із нею краях українського еміграційного розселення. Десятки тисяч самотніх наших старців, полонених, інвалідів, тяжко або невилічально хворих та вдів із сиротами діставали постійну допомогу від УСХС в одязі, дожйвованні, медикаментах, грошових субвенціях і т. д., і т. д. Сотки студентів високих шкіл свого часу мали від УСХС стипендії, а тисячі хворих на туберкульозу в шпиталях і санаторіях одержували через УСХС допомогові пакети, що в свій час їх висилали до Европи наші брати з-за океану. УСХС широко провадила також посередницьку акцію при розшуках нашими скитальцями близьких та рідних у всіх краях світу.

Організація УСХС черпала донині свої фонди єдино із збірок серед самих скитальців та користала з принагідної допомоги обох Українських Церков. Лише зрідка приходила їй з допомогою Централя Міжнародного Червоного Хреста в Женеві, а від 1948 р. вона почала діставати значну піддержку від **ЗУАДКомітету.**

В останньому півріччі багатотисячні маси трудоспособних молодих скитальських родин виїхали з Европи до різних країв світу. На місці в Европі залишилися переважно старці, інваліди, тяжко хворі або вдови із сиротами. Умови праці і само існування так потрібної під теперішню пору української червонохресної організації стали дуже скомплікованi. З одного боку, через виїзд трудоспособного елементу, дуже підупала жертвенність на цілі УСХС, з другого — ті тисячні українські маси, що залишилися на місці, не тільки не мають можливости утримати свою червонохресну організацію, а чекають самі від неї на всебічну допомогу.

В цій тяжкій ситуації єдино можливим виходом із становища було утворити в Америці Комітет для збору добровільних пожертв на цілі УСХС від осіб, що свого часу активно працювали в цій інституції в Европі. Стимулом для утворення цього Комітету було те, що нашим обездоленим в Европі не допоможе ніхто, як тільки своя національна червонохресна організація, а ця організація не дістане ні звідки фондів на свое утримання, як лише від своїх братів в Америці та в інших краях українського розселення.

Пересилаючи з оголошенням цього до всіх відомих Комітетові осіб і інституцій нумеровані листи для збору добровільних пожертв, Комітет взиває широке громадянство як із старої, так і нової еміграції щиро відгукнутися на його заклик та підтримати УСХС у Европі своїми пожертвами, чим буде дана можливість нашим покиненим там братам і сестрам пережити тяжке лихоліття.

Комітет звернувся до українських Владик в Америці з проханням поблагословити його збіркову акцію та окремо просить душпастирів усіх українських Церков зрозуміти вагу його заходів.

Зібрані пожертви пересилати на адресу скарбника Комітету:

Dr. Roman Osinchuk, 23 East 7th Street, New York 3, N. Y.

Сума пожертв із зазначенням осередків їж зборів будуть опубліковані в часописах, а контроля зібраних фондів спочиватиме в руках представників церковних й громадських організацій, які візьмуть активну участь у збірковій кампанії.

Часом збору пожертв на УСХС Комітет визначає місяць грудень 1949 р. та січень і лютий 1950.

За Комітет для допомоги УСХС в ЗДА:

Д-р Ярослав Воєвідка,
Д-р Тома Воробець,
Федір Дудко,
Д-р Тиміш Олесіюк,
Д-р Роман Осінчук.

„Україна і її нарід"

(Докінчення зі стор. 2-гої)

сунок до проблем Сходу Европи і України зокрема. Та не тільки до їхніх рук. Широкий загал англійсько-читаючої публіки з приємністю візьме до рук цю книгу. В листах до проф. Мірчука, проф. Сімпсон, президент Університету Аркадія в Новій Шотляндії Ватсон Кіркконел та шеф університетського відділу при американському військовому управлінні С. С. Вайн, підкреслюють, що книга написана в прекрасній англійській мові. Зокрема цінні завваги, що їх читаємо в листі п. С. С. Вайна:

„Я саме закінчив читати з великим зацікавленням вашу, незвичайно повчальну книгу про Україну. Я певний, що ця праця заповнить прогалину, яка існує в Америці і буде неоціненим джерелом інформацій особам, які потрібують автентичних інформацій щодо країни і її народу, які нелегко дістати".

А президент Аркадійського Університету, В. Кірконел в листі до проф. Мірчука пише:

„Завдяки ласкавості п. дир. Р. І. Смука я саме одержав примірник вашого, гідного подиву тому „Україна і її нарід". Дозвольте мені і вашим співробітникам погратулювати за цей цінний і інформативний твір. Я сподіюся, що він служитиме дійсним цілям розяснення в англомовному світі про майже невідому націю. А розяснення це вже давно потрібне".

Проф. Г. В. Симпсон, неабиякий знаток української проблеми, пише:

„...Ця книга є незвичайно цікава і вона подає не тільки звичайні інформації про Україну, але теж дещо з фольклору, філософії, літератури, мистецтва:.. Англійська мова добра, прямо не віриться, що це переклад".

Книга „Україна і її нарід", повинна дістатися не тільки до рук чужинців, але й стати настільною книгою кожного українця. Таку книгу завжди варто мати під рукою.

М. В. Дольницький.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Небувалий успіх Українського Оперного Ансамблю.

При битком набитій залі Шопен школи в Шікаго, відбувся в неділю, дня 20 листопада Концерт Українського Оперного Ансамблю. Більше тисячі слухачів в підсеєному настрої, вислухали двогодинного концерту.

Вже поява на сцені відомого шікагівським українцям з концерту Капелі Бандуристів п. Михайла Мінського, викликала бурю оплесків. Його експресія, відчуття співаного, передається слухачам до тієї міри, що здавалося б всі співають разом з ним. Кромі старого сольового репертуару, Ансамбль вводить уперше твори молодих українських композиторів, що дуже корисно повязують українське мистецьке минуле з сучасним. Власне п. Мінський, після Лисенкового „У мене був коханий рідний край" та О. Нижанківського „В гаю зеленім", проспівав арію з опери „Кармелюк", що належить одному з визначніших молодих українських композиторів Вікторові Косенкові. Пан Мінський не співає, а живе українською піснею, й у його виконанні всі три згадані твори перенесли слухачів таки справді у „коханий рідний край".

Пані Лідія Горн виконала на початку виступу пісню недавно померлого композитора Михайла Гайворонського „Як їхалам з Гамерики". Слова пісні, що їх виняв композитор з народних уст, змальовують поворот емігрантки-українки в Україну. Здається у цю хвилину не було нікого на залі, щоб уявою не перенісся в минуле, щоб перед ним не виринув образ української жінки, з вузликом на плечах, що повертається після років скитання в рідний край, під селянську стріху, де мала б на неї чекати „матуся". Ще слід окремо пригадати й вирізнити арію з опери „Івасик-Телесик" пера молодого композитора М. Фоменка.

Бас Михайло Ольховий ілюструє виконуване мімікою. Його арія з опери „Тарас Бульба", була насолодою для найбільш вибагливих слухачів. З незрівняною легкістю й безпосередністю п. Ольховий виконав відому стрілецьку пісню „Ой у полі верба", що принесла йому найбільше оплесків. Народня пісня „Казав мені батько" в обробці М. Лисенка посілала усмішку на найбільш замріяних й непогідних обличчях.

Пані Наталія Носенко розпоряджає надзвичайно чистим і милозвучним ліричним сопраном. „Вечірня пісня" К. Стеценка, твір, що його часто можна почути з української сцени, в інтерпретації п. Носенко особливо чарував. Ліризм української передвечірня, заходу сонця, передала п. Носенко не лише з мистецькою, але здається з поетичною досконалістю. Дві жартівливі пісні О. Чешка „Чом-чом не прийшов" та „Про чечотку" знайшли в п. Носенко знов-же уважну інтерпретаторку. Почерез п. Носенко, як зрештою почерез кожного соліста оперного ансамблю співає Україна. Якщо правда це, що пісня має свого духа, то п. Носенко не тільки нам заспівала, але й передала духа співаних пісень слухачам.

Тенор Ігор Зайферт обдарував нас „Думою про Нечая" в обробці Д. Січинського. Сводобра перлина в українському історіографічному пісенному репертуарі, пронизана невмирущістю козачої доби в українській історії, неначе відтворила в уяві запорожські шлики й чуби, брязкіт шабель й пожарища. Дума про Нечая бере свій початок, в найбільш трагічній й рівночасно найбільш героїчній добі історії України. Проблема визволення України доторкає всіх українців до живого, неменше як триста років тому назад. Москва стала на місе всіх інших окупантів України, щоб остаточно розправитися з українським народом. Тому „Дума про Нечая", неначе відгомін історичного минулого, пригадала присутнім, що історія повторяється і Нечай кличе нас до бою.

Неменш вдало відспівав виконавець пісню Д. Січинського „Із сліз моїх". При кінці першої частини концерту, ансамбль солістів в повному складі виконав три українські пластові пісні, що здобули серця не тільки пластунів, але всіх, що хочуть бути „вічноюними й незломномолодими" — душею, серцем. Очевидно, що пластуни оплескували свої марші найбільше — й домагалися повторення пісень.

Друга частина програми принесла нам дуети з трьох опер. Наталія Носенко й Михайло Мінський виконали дует з опери „Паяци" Леонкавалло. Хоч Москва забивала в Україні світ дошками, й українське драматичне мистецтво підлягало московському командуванню, то все ж українські поети зуміли опрацювати переклади кількох десятків опер для української сцени. Вправді пішли вони за це в Сибір, та їхній вклад в українське мистецтво незабутній. Дует з опери „Тоска" в виконанні Лідії Горн і Ігоря Зайферта, як теж і перший дует викликає питання, чи не можна б при допомозі українських установ, церков та організацій, таки в недалекому майбутньому відкрити українську оперу. Ми певні, що при таких виконавцях українська опера нічим не поступалася подібним операм в інших народів. Українське Шікаго, що так ентузіястично й щиро прийняло український оперний ансамбль, напевно вклало б свою частинку праці для цього великого діла.

Найбільш зворушив слухачів, зокрема нових емігрантів, дует з опери „Запорожець за Дунаєм". Сцена „у Султана" це уривок з третьої дії „Запорожця". Покійний композитор Ст. Людкевич написав лібретто до третьої дії, та рідко коли хто виконує її. Пісня Карася, в якій він зображує тугу за рідним краєм, в якому „Сонце не так світить", викликала не на одних очах сльози.

Пісня „Ой у полі вітер" та жартівливі пісні у виконанні всього ансамблю, перенесли зачарованих слухачів в Україну, чи радше принесли Україну до Шікаго. Народ, що вміє так сміятися, так вмірати й так жити — ніколи не загине. Він все встає, оновлений і обєднаний до нових змагань, з вірою в остаточну перемогу. На кінець концерту Ігор Зайферт проспівав куплети Барінкая з опери „Циганський Барон" Й. Штравса. І чужинецький шедевр в українських виконавців був теж своєрідно притягаючим.

Всім присутнім було важко розставатися з своїми мистцями. Могутній амбасадор поневоленої України, українська пісня, що в ній передана душа українського народу, й уся його трагічна історія, знайшла в особах виконавців справжніх майстрів. Слухачі, що не слухали, а переживали й сприймали усіми клітинами свідомости кожне слово пісні, були доказом того, що українці вміють любити й оцінити своє Євшан-Зілля, свою українську пісню, нерозлучну подругу українця в усьому його житті.

Оперний Ансамбль записався в серцях шікагівських українців незатертими буквами. Вони теж устами свого представника склали щиру подяку ансамблеві та його керівникові п. проф. Богданові Пюркові, що несе ввесь тягар організації. мистецького та музичного проводу в праці ансамблю.

В. Ш.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Свято Першого Листопада.

У неділю 6. листопада Українська Православна Громада і Допомоговий Комітет Злучених Організацій обходив Свято Першого Листопада. Воно почалося зранку, бо після обох Богослужб у церкві відправлено панахиди, до яких стали два священики, а це: митр. о. А. Каськів і о. А. Берик при символічній могилі, яку поставлено по середині церкви з березовим хрестом. На ньому, прикрашеному хризантемами, видніє напис: „Борцям за Волю". При панахиді співав мужеський хор під орудою Й. Марценюка.

В год. 3-тій відбувся в парафіяльній залі концерт, підчас якого вступне слово сказав Радний У. Н. Союзу, І. Кокольський, а співані точки виконав хор. Реферат виголосив Іван Костинюк, свіжо прибулий з Европи. Крім того була деклямація Наді Рапко і Анни Рогожинської, соло відігране Д. Липським і промова о. А. Берика та кінцеве слово Іл. Тепер.

О. Берик згадав про нових громадян, яких 10 родин примістила наша громада понри нашу квоту 5 родин, разом 15 родин з 51 особами.

Усіх тих людей громада погостила й склала жертви на їх хвилеві приміщення, а підчас свята зібрано $171. З того вислано на У. Конгресовий Комітет $25.

Спис жертводавців такий: По $5: Наталія Кузів, Андрій Королишин, Михайло Зарицький, о. Антін Берек, Розалія Борис, Михайло Кіпаш, Гнат Тепер, п. Бенковський, Йосиф Чагарин, Онуфрей Чубай; С. Тепер $3; по $2: Ю. Самборський, З. Гурняк, Н. Герман, Н. Вецал, І М. Маленчук, В. Липський, І. Назарик, Н. Сулима, з Вустер, А. Сулима з Вустер, К. Коперюк, Й. Кава, М. Чагарин, І. Боднар, І. Кацюба, І. Строцький, І. Сілінський, Н. Глядик, Оліяр з Тавтон, О. Колісник, П. Стойко, П. Гнецки, по $1: Е. Тепер, П. Гук, М. Камфонік, І. Камфонік, М. Карась, М. Яцишин, Н. Линська, А. Сирова, А. Боднар, Р. Вецал, Т. Паньків, К. Корніцький, А. Борис, А. Глядик, Д. Лукеник, Й. Ходоровський, П. Кацюба, В. Копитко, М. Кунь, М. Марлей, М. Оверко, Й. Марцинюк, В. Річман з Вустер, В. Познанська, М. Гричух, Я. Зарівна, М. Литвинець, К. Бойко з Провіденс, Д. Сілінський, П. Бабій, М. Сербай, А. Макар, І. Чагарин, К. Бойко, А. Каськів, П. Кучерявка, Г. Паверс, А. Демуш, А. Пророчок, К. Королишин, І. Околіта, А. Стрик, Ю. Ходоровська, А. Сусла, М. Сілінська, Д. Богота, О. Чагарин, А. Де-Мекко, М. Кузів, І. Стрик, А. Рапко, О. Рогожинський, О. Кокольський, К. Микитишин, А. Альбрихт, К. Пурич, Т. Чагарин, Г. Глядик, І. Чагарин, Е. Липський, О. Градюк, о. В. Каськів, С. Павлишин, М. Липська, К. Сулима, Оседця.

А. Вецал, секретарка.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 38.

Відділ:	Жертва:
П. Качановський	$ 2.00
Підгірний Михайло, перепл.	2.00
Іван Грицковин	2.00
Ярослав Квасюк	2.00
Василь Гораль	2.00
Стефан Еванік	1.00
Стефан Масловський	1.00
13 Галайко Василь	2.00
55 Савчак Іван	3.00
55 Осип Дехтирук	2.00
57 Йосиф Ропицький	2.00
63 Василь Пітик	2.00
69 Бобецький Іван	3.00
69 Василь Костів	2.00
75 Агафія Дворчин	3.00
86 Лев Янків	2.00
87 Микола Трояновський	3.00
87 Петро Замойський	2.68
94 Борис Форський	2.00
99 Іван Дибач	2.00
102 Семко Віґановський	2.00
103 о. Петро Петруш	2.00
104 Іван Савка	2.00
106 Stanley Magas	2.00
118 Іван Корбецький	2.00
120 Бр. св. О. Николая	25.00
130 Mr. & Mrs. Harry Mykytyshyn	5.00
136 Роман Буней	2.00
143 Василь Колядюк	2.00
143 Іван Білик	2.00
147 Захарій Гуцайлюк	2.00
191 James Gingeresky	2.00
199 Василь Пиріг	1.00
206 Гук Петро	2.00
219 Михайло Марків	2.00
221 Іван Г. Барабаш	3.00
221 Harry Bilesky	2.00
251 Семен Котович	2.00
259 Іван Бардачовський	2.00
259 Григорій Горін	2.00
286 Василь Чорний	2.00
292 Олекса Старко	2.00
296 Теодор Ковалюк	2.00
323 Дмитро Яремко	2.00
327 Марія Ярмошок	2.00
330 Франко Скибінський	2.00
369 Ів. Колтанюк	1.00
389 Михайло Кривий	2.00
396 Олекса Іванців	2.00
430 Мирон Полохайло	5.00
476 Іван Флейтута	2.00

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЕРБИ, КОНН. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 23, відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в гали 229 Мейн ул. Просимо всіх членів прийти хоч раз на рік тому, що є дуже важні справи до полагодження. Буде теж вибір уряду на 1950 рік. — За уряд: Д. Винник, предс.; А. Прескович, кас.; І. Бінковський, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. грудня, в сали Амер. Укр. Клюбу, 13 Вашинґтон ул., в год. 2. пополудні. Просимо членів явитись, боб уде річний звіт і вибір уряду на наступний рік. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

УВАГА!—ТРЕНТОН, Н. ДЖ.!

Заходом тов. **„Самопоміч"**, **в Трентоні,** відбудеться діточа **ВИСТАВА,** на котру загостить **Св. МИКОЛАЙ з подарунками для дітей. Початок вистави в 6. год. вечора, дня 18. грудня 1949, в Клюбі словацької громади** при Second St. Вступ на виставу 50¢.

Управа.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. грудня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, в годині 11:30. Просимо всіх членів прийти на означений час якнайчисленніше, бо буде вибір урядників на 1950 рік. Контроля дасть звіт з цілого року. Приведіть нових членів, щоби лишити добрий памятник зі старого року. Довгуючих членів взиваємо вирівняти свої злаеглости, бо інакше будуть суспендовані. — Н. Максимчук, предс.; М. Гентош, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє всіх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. грудня,в годині 2. пополудні, в церковній галі, 47 Говп Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, полагодити всі важні справи і вибрати уряд на 1950 рік. — В. Бродський, предс.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Тов. Любов, від. 370, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що **річні збори** відбудуться 18. грудня в церковній галі, 127 Парк ул., зараз по другій Сл. Божій, в год. 12. Просимо всіх членів прийти на ці збори та вибрати уряд на 1950 рік. Довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглости. Просимо нових іміґрантів прийти і вписатися в члени Тов. Любов і У. Н. Соіозу. — За уряд: П. Волняник, предс.; В. Колесьняк, кас.; Р. Голубович, фін. секр.; К. Марущак рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. (Савт). — Бр. св. О. Миколая, від. 293, відбуде **річне зібрання в суботу, 17. грудня,** в год. 8. ввечорі, в залі церкви св. Миколая, 258 — 19 вул. (Савт). Порядок дня: **Звіт з минулого року,** *вибір нового уряду.* — П. Ріпка, гол.; Т. Пилипяк, кас.; Марія Демидчук, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в галі церковній на Roosevelt Ave. Просимо всіх членів як один явитись на ці збори і заплатити свою *належитість,* бо секретар мусить скорше цего місяця виспати розмет до У. Н. Союзу. Котрі члени не заплатять своєї належитости, то уряд не вишле за них розмету. — І. Савчак, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх членів і членниць, місцевих і *позамісцевих,* що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. грудня, в гали парафіяльній, 303 Гудсон ул., в год. 2. пополудні точно. Всі члени і членниці конечно мають явитися на цих зборах, бо є важні справи до вирішення. Буде читання статуту Бр. який буде обовязувати членів на 1950 рік, і буде вибір уряду. Члени, котрі не будуть приявні на річних зборах, підлягають карі 1 дол., згідно зі статутом Бр. без жадного оправдання. Місячних вкладок перед зборами не будеться приймати. — За уряд: П. Паснак, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в галі парафіяльній, 803 Фронт ул. Просимо членів прийти на означений час. Уряд дость звіт за 1949 рік і буде вибір уряду на 1950 рік. Довгуючих членів просимо вирівняти свої вкладки. Членів, що платять річно чи піврічно, просимо заплатити цего місяця найдальше до 25. Довгуючі члени, коли не заплатять цего місяця, будуть суспендовані. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 17. грудня, в церковній галі св. Юрія, 28 Іст 7. вул., в год. 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться 18. грудня точно в годині 2. пополудні в У. Н. Домі, 237 Говп ул. Взиваємо всіх членів **взяти масову участь у цих зборах,** бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаємо вирівняти свої залеглости за 1949 рік. Контр. комісію взиваємо перевести контролю. — За уряд: Ф. Ґулька, предс.; П. Головачук, фін. секр.; М. Гуцалюк, кас.; М. Котіс, рек. секр.

АКСФОРД, Н. ДЖ. — Бр. св. О. Николая, від. 174, повідомляє, що **річні збори** відбудуться 18. грудня в українськім Клюбі, в годині 2. пополудні. Просимо всіх членів прийти, бо буде вибір уряду на 1950 рік. — За уряд: П. Коваль, предс.; Г. Коваль, кас.; А. Саврон, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Річні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 18. грудня, в годині 2. пополудні, в церковній галі на Гренвіч Еве. Просимо всіх членів ічленниць, місцевих і позамісцевих, прийти точно на час, бо є важні справи до полагодження. Буде річний звіт уряду і контр. комісії та вибір уряду на 1950 рік. — В. Карий, предс.; В. Влащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

MAYVILLE, PA. — The yearly meeting of St. Dimitrius Branch 28 will be held Dec. 18, at St. John's Greek Catholic Church Hall at 1 P. M. Election of officers will take place. All members are requested to attend. J. Golida, Sec'y.

ПОДЯКА

П. інж. І. Гордіюкові, котрий уможливив мені з дітьми перенестись з Австрії до ЗДА, висловлюю на цьому місці сердечне спасибі!

Рівнож дякую за поміч поради п. Д. Курило.

Г. Одайник.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую брата МИКОЛУ КОСТЮКА, сина Івана, із села Гериня, повіт Долина.
KOSTIUK IVAN
3780 DeBullion St.
Montreal, Que., Canada.

Пошукую сестру **ТЕРЛЕЦЬКУ ПЕТРОНЕЛЮ** з села Лібухова, повіт Добромиль, яка від 1942 року перебувала в Авґзбурґу. Хто знає про неї, або вона сама, прошу зголоситися на адресу:
ІВАН ДОВГАНЮК,
2594 St. Olga St., Cleveland 13, Ohio

Пошукую СЕМЕНІВ АНДРУХА з с. **Гробова,** пов. Камінка Струмилова, **який виїхав до U.S.A. ще перед 1-шою світовою війною. КОВАЛЮК ІВАН** з с. Лянерівка, пов. Камінка Струм., тепер в: **Heidenau, Kr. Harburg, DP Camp, Germany.**

НОВАКІВСЬКОГО ТЕОДОРА пошукує сестра **ЕВГЕНІЯ** і просить про ласкаві відомости на адресу:
EUGENIA PASTERNAK
P. O. Box 1161
Smiths Falls, Ont., Canada.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

НА ПРОДАЖ БИЗНЕС:
Лончонет, цукорки, забавки, ріг 2nd і Grove вул., Jersey City, N. J. Три апартаменти нагорі. — Також однофамілійний мурований дім, 6 кімнат і лазничка. Ціна $4,000. — 228 — 2nd St., Jersey City, N. J.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

„Нам треба бути революціонерами, такими бунтівниками, як був ним Вашинґтон", коли хочемо бачити рідну землю вільною, а себе на ній господарями.

Два роки пізніше, як в 1905 році піднялась революція в Росії, вже був вислід з такої нової науки, бо почато переводити між американськими українцями збірку на допомогу Українській Революційній Партії. Знову рік пізніше, в 1906 році, розпочато знов збірку, на „Боєвий Фонд", з якого вислано зараз $5,000 трьом галицьким партіям: національно-демократичній, радикальній та соціялістичній, з допискою, що ці гроші призначені „на піддержання боєвої акції", на допомогу жертвам кривавих виборів, як теж тій молоді, що не кориться і покидає львівський університет за зневагу української мови". На ще більші розміри поведено цю акцію два роки пізніше, в 1908 році, у зв'язку з вбивством галицького намісника гр. А. Потоцького.

Першу світову війну вважали американські українці вже в часі її вибуху в 1914 році подією, яка хоч „зросить українську землю кров'ю її рідних синів, але може принести Україні визволення". Призначуючи $1,000 на Фонд Визволення України, відозва конвенції У.Н.Союзу, що відбулась в Бофало у вересні 1914 року, підкреслила таке: „Ми, українці, де не жили б, не маємо причини бути приятелями Австрії, ні її союзниці Німеччини... Коли Росія буде побита, може прийти або повне визволення України, або бодай внутрішній перестрій Росії, який дав би свободу всім народам, отже й українському".

„Самостійна українська держава — це мрія кожного свідомого українця" — писалось тоді. Українська Народна Рада що тоді повстала, повела зараз збірку пожертв на рятування українців, жертв війни, а Українське Інформаційне Бюро почало поширювати такі публікації про Україну, видані англійською мовою, як: Ukraine, by Bedwin Sands; Ukraine and Ukrainians, by Stephen Rudnitsky; Memorandum on the Ukrainian Question, by Yaroslav Fedorchuk; Russia, Poland and Ukraineñ by Gustav Steffen.

Перший Український Сойм у Злучених Державах, що відбувся в Ню Йорку в Купер Юніон (30 жовтня 1915) висловився у своєму меморіялі так: „Остаточна ціль українського руху є створення незалежної української держави, що обняла б землі, замешкалі українцями". Сойм цей зложив однодушну присягу, що всі як один вжиють усіх сил для визволення і добро України. Становище Сойму в українській справі було ширше обговорене й виправдане рядом статтей, писаних чужинцями з визначними іменами, які зібрано в книжці "Ukraine's Claim for Freedom", яку видано спільним накладом У.Н.Союзу і У.Р.Союзу.

На рятування українців, жертв війни, вислала У.Н.Рада до Відня $22,930, а через Крищел Ґералд $12,500.

(Дальше буде)

ТАРЗАН, ч. 2239. Дивна історія д-ра Зі.

Видужавши з задурманення ліком, Тарзан запитався: „Чому мене задурили?" — На це сказала Ніта:

„Перед двома роками в одним европейськім університеті мій брат Філ, взірцевий учень здивачілого д-ра Зі, відкрив хемічну формулу, яка привертає звірів до їхніх передісторичних попередників.

Потім Зі впорскнув сироватку у Великого Дженітора в лябораторії.

Д-р Зі приневолив Філа й мене відлетіти з ним і Дженітором до відданого місця. Тепер він переводить досвіди на вас".

Нагло появилася якась тінь.